

Analyzing the Architectural Status of Educational Centers for Children With Hearing Impairment

*Hamadani Sh¹, Omidvari S², Saiedmanesh M³

Author Address

1. MA Student of Architecture, Science and Arts University, Yazd, Iran;

2. Assistant professor of Architecture, Science and Arts University, Yazd, Iran;

3. PhD in Neurocognitive Science, Assistant Professor of Science and Arts University, Yazd, Iran.

*Corresponding author's email: shimahamedanian@gmail.com

Received: 2018 October 8; Accepted: 2019 May 28

Abstract

Background & Objectives: Hearing impairment in infants is among the main concerns of the health and educational systems worldwide, leading to long-term issues in education and language learning in the affected individuals. Hearing-Impairment often leads to isolation and distraction due to problems with communication between hearing and deaf individuals. Individuals with hearing impairment are highly dependent on the senses of sight and touch. Their contact with the environment is through sign language; thus, they have a different spatial perception and require various environmental qualities. Therefore, the present study aimed to analyze the status of the educational centers of children with hearing impairment in Yazd City, Iran, based on the spatial standards extracted in this paper.

Methods: This descriptive-analytical research used Galoudet University and American Law on the Disabled and Building 93 Bulletin studies. First, the influential factors on designing suitable educational spaces for the mentioned population and the components of each element were extracted, and a checklist was prepared. Then, to study the current architectural status of the Deaf and Hard of Hearing Primary School in Yazd, two schools (there are only two schools for Sadrieh (boys) and Baghcheban (girls) for the deaf in this city) were included as the study population. Researchers visited these primary schools to compare the current situation with the collected standards using the observation method.

Results: The obtained data revealed that these schools did not have the same access for hearing-impaired individuals in one city concerning the location factor and school location. Concerning the visibility/transparency aspect, none of the two schools used automatic gates and elevators; however, both schools had clear fencing. Respecting individual and classroom technology, no school was equipped with an advanced audio field system in classes or infrared technology. In terms of outdoor space design, both schools lacked a good status. In both cases, light and light-emitting light had a good light intensity. Regarding color, the classes of both schools were used in soft colors, which, in contrast to the skin color, were inappropriate for the deaf learning environment. Both schools lacked a siren equipped with a flashing light and only contained fire extinguishers. Regarding the safety of internal spaces, enclosures, and corridors, field research indicated no trace or obstacle in the hall and paths of the courses and halls on the path to the campus and the school's space; however, there were such issues in the schoolyard. Despite covering with carpets, it was a severe danger to students.

Conclusion: Considering the present study findings and the inappropriateness of schools for hearing-impaired children to address the needs of these students and ignoring the global standards in the design of these schools, attention to these points is recommended to authorities.

Keywords: Architectural situation analysis, Hearing-Impaired, Deaf.

تحلیل وضعیت معماری مراکز آموزشی کودکان دارای افت شنوایی و ناشنوا (مطالعه موردی: دبستان دخترانه باغچه بان و پسرانه صدریه در شهر یزد)

*شیمای همدانیان^۱، سمیه امیدواری^۲، محسن سعیدمنش^۳

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه علم و هنر، یزد، ایران؛

۲. استادیار معماری، دانشگاه علم و هنر، یزد، ایران؛

۳. دکترای علوم اعصاب شناختی، استادیار، دانشگاه علم و هنر، یزد، ایران.

*رایانامه نویسنده مسئول: shimahamedanian@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۶ مهر ۱۳۹۷؛ تاریخ پذیرش: ۷ خرداد ۱۳۹۸

چکیده

زمینه و هدف: آسیب‌های شنوایی منجر به مشکلات طولانی مدت در آموزش و یادگیری زبان در افراد آسیب دیده می‌شود. همچنین محیط آموزشی افراد دارای آسیب شنوایی تأثیر زیادی بر یادگیری آنان دارد. هدف این مطالعه بررسی و تحلیل معماری فضاهای آموزشی دو دبستان مخصوص ناشنوایان و کم‌شنوایان در شهر یزد بود.

روش بررسی: در این پژوهش با استفاده از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و براساس مطالعات انجام شده در دانشگاه گالدوت و قوانین معلولان آمریکا و بولتن ساختمان ۹۳، نخست عوامل مؤثر بر طراحی فضاهای آموزشی مناسب افراد مذکور و مؤلفه‌های هر عامل استخراج گردید و براساس آن چک‌لیست تهیه شد. سپس، به منظور بررسی وضعیت معماری موجود دبستان ناشنوایان و کم‌شنوایان در شهر یزد، از آنجا که تنها دو مدرسه صدریه (پسران) و باغچه بان (دختران) ویژه ناشنوایان در این شهر وجود دارد، این دو مدرسه به عنوان جامعه مورد مطالعه بررسی شدند. پژوهشگران به این دو دبستان رفتند تا با استفاده از روش مشاهده وضعیت موجود با استانداردهای جمع‌آوری شده مقایسه شود.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش حاکی از آن بود که فضاهای معماری دبستان‌های ناشنوا و کم‌شنوای شهر یزد مناسب با وضعیت خاص و نیازهای این افراد نیست؛ به طوری که هیچ کدام از این دو مدرسه به لحاظ ایمنی، شرایط آکوستیکی، طراحی فضای جمعی و مواد و مصالح ساختمانی استفاده شده در موقعیت مطلوب قرار ندارند.

نتیجه‌گیری: باتوجه به یافته‌های پژوهش حاضر و تناسب نداشتن مراکز آموزشی کودکان دارای افت شنوایی با نیازهای این افراد، توجه به موضوعات مذکور به متخصصان در این زمینه توصیه می‌شود.

کلیدواژه‌ها: تحلیل معماری مراکز آموزشی، افت شنوایی، ناشنوا.

معلولیت گروه‌های مختلفی را شامل می‌شود که ناشنوایان در گروه معلولیت‌های حسی قرار می‌گیرند. حس شنوایی از حواس مهم‌تر آدمی است که بدون آن بسیاری از سازگاری‌های انسان با محیط اطرافش مختل می‌شود و در روند فرایند ذهنی تأخیر ایجاد می‌شود (۱).

تاکنون تعریف دقیق و جامع و پذیرفتنی از طرف تمامی مراجع ذیصلاح برای ناشنوایی ارائه نشده است؛ زیرا ناشنوایی تا حدود زیادی امری فردی است؛ به این معنا که سن وقوع ناشنوایی، علت آن، نوع ناشنوایی و میزان اختلال شنوایی از عوامل مهم در تعریف ناشنوایی و افراد ناشنوا یا دارای افت شنوایی می‌باشد؛ اما در تعریف کلی، ناشنوایی عبارت است از فقدان یا ناتوانی پردازش اطلاعات زبانی از طریق حس شنوایی با یا بدون تشدید (۲). واژه «کم‌شنوا» افرادی با مقداری از شنوایی را توصیف می‌کند که ممکن است از ابزارهای کمک‌شنوایی استفاده کنند یا نکنند (۳).

آسیب‌های شنوایی در نوزادان یکی از دغدغه‌ها و مشکلات اصلی سیستم‌های بهداشتی و آموزشی در دنیا است که منجر به مشکلات طولانی‌مدت در آموزش و یادگیری زبان در افراد آسیب‌دیده می‌شود (۴). دانش‌آموزان ناشنوا زمانی که با همتای شنوای خود مقایسه شوند، دچار مشکلاتی در زمینه تفکر انتزاعی، خواندن، نوشتن و حافظه هستند (۵). اختلال شنوایی ممکن است سد بزرگی برای رشد فعالیت‌های ادراکی-حرکتی ایجاد کند. ناشنوایی و کم‌شنوایی وضعیتی است که غالباً بیش از سایر ناتوانی‌ها به علت مشکلات برقراری ارتباط بین افراد ناشنوا و کم‌شنوا با دیگران، موجب انزوا و گوشه‌گیری فرد می‌شود و اغلب به دلیل اینکه در ظاهر، افراد ناشنوا یا کم‌شنوا تفاوتی با دیگر افراد ندارند، مشکلات آن‌ها جدی گرفته نمی‌شود. در مطالعات مختلف حافظه فعال در کودکان ناشنوا از طریق تکالیف غیرکلامی (بینایی-فضایی) بررسی می‌شود. زمانی که فعالیت‌ها از حالت کلامی خارج شوند و به صورت دیداری ارائه شوند، مشکلات افراد ناشنوا تا حدود زیادی حل می‌شود و عملکرد آن‌ها شبیه به افراد عادی یا حتی بهتر از آن‌ها می‌شود (۶)؛ بنابراین با توجه به اینکه ناشنوایان و کم‌شنوایان وابستگی شدیدی به حواس بینایی و لامسه دارند و نحوه ارتباط آن‌ها با محیط از طریق زبان اشاره است، درک فضایی متفاوتی از دیگران دارند و به کیفیت محیطی متفاوتی نیاز دارند. درواقع محیط آموزشی در ارتقای کیفیت یادگیری افراد ناشنوا و کم‌شنوا بسیار تأثیرگذار است؛ بنابراین لازم است که طراحی فضای آموزشی مناسب با نیازهای خاص این افراد باشد (۷).

ایده معماری برای ناشنوایان، حدود ۱۹۰۰ میلادی شکل گرفت. آلف هانسون^۱ از معماران اولیه ناشنوا است که طراحی خانه داوس در دانشگاه گالودت^۲ و انجمن ناشنوایان و ساختمان‌های دولتی در آمریکا و ونزوئلا توسط او انجام شد (۸). وی از پیشروان اولیه طراحی برای ناشنوایان دانشگاه گالودت است و برای پاسخ‌گویی به نیازهای فرهنگی ناشنوایان و الزامات ارتباطی آن‌ها طراحی ویژه‌ای انجام داده است که در حال حاضر در بسیاری از فضاهای آموزشی ویژه افراد مبتلا به اختلالات شنوایی استفاده می‌شود؛ اما در سال ۱۹۹۰ قوانین معلولان

آمریکا تصویب گردید و اعمال این مناسب‌سازی‌ها تبدیل به قانون شد که در نتیجه آن ناشنوایان بیشتری توانستند در مشاغل عادی مشغول به کار شوند و نیز دانشجویان بیشتری به تحصیلات عالی دست پیدا کنند (۹).

مطالب ذکرشده در این پژوهش که به عنوان اصول معماری فضاهای آموزشی افراد مبتلا به اختلالات شنوایی است، با استناد به تحقیقات دانشگاه گالودت و قوانین معلولان آمریکا و همچنین بولتن ساختمان‌سازی ۹۳ و استانداردهای پیشنهادی انجمن بریتانیایی معلمان ناشنوایان و استانداردهای اعلام‌شده از سوی انجمن آمریکایی گفتار و شنوایی ارائه شده است.

باتوجه به اهمیت فراوان محیط آموزشی در یادگیری و برقراری ارتباط ناشنوایان و کم‌شنوایان، در این تحقیق با استناد به مطالعات و تحقیقات انجام‌شده در کشورهای مختلف جهان در حوزه مناسب‌سازی فضاهای آموزشی برای دانش‌آموزان ناشنوا و کم‌شنوا، به تحلیل وضعیت دبستان‌های ویژه ناشنوایان موجود در شهر یزد پرداخته شده است و باتوجه به وجودداشتن تحقیقی مشابه در این استان، انجام این پژوهش ضروری و کاری نو محسوب می‌شود؛ بنابراین هدف از انجام پژوهش حاضر تحلیل وضعیت معماری مراکز آموزشی کودکان دارای افت شنوایی شهر یزد براساس استانداردهای فضایی استخراج‌شده در این مطالعه بود.

۲ روش‌بررسی

در این پژوهش با استفاده از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و براساس مطالعات انجام‌شده در دانشگاه گالودت و قوانین معلولان آمریکا و بولتن ساختمان ۹۳ که به استانداردهای پیشنهادی انجمن بریتانیایی معلمان ناشنوایان مربوط است، نخست عوامل مؤثر بر طراحی فضاهای آموزشی مناسب افراد مذکور و مؤلفه‌های هر عامل استخراج شد و براساس آن چک‌لیست تهیه شد. هریک از عوامل مربوط به معماری عبارت بود از: مکان‌یابی مدرسه؛ امکان اتصال دیداری/شفافیت؛ صدا و آکوستیک؛ استفاده از تکنولوژی‌های فردی و تمام کلاسی؛ ایمنی فضاهای داخلی؛ ایمنی مربوط به آتش‌نشانی؛ مواد و مصالح؛ تجهیزات و مبلمان؛ تهویه و گرمایش؛ طراحی فضای باز. پس از تهیه چک‌لیست، به منظور بررسی وضعیت معماری موجود دبستان ناشنوایان و کم‌شنوایان در شهر یزد، از آنجاکه تنها دو مدرسه صدریه و باغچه‌بان ویژه ناشنوایان در این شهر وجود دارد، این دو مدرسه به عنوان جامعه مورد مطالعه بررسی شدند. پژوهشگران به این دو دبستان رفتند تا با استفاده از روش مشاهده وضعیت موجود با استانداردهای جمع‌آوری‌شده مقایسه شود. گفتنی است مدرسه صدریه ویژه دانش‌آموزان پسر و مدرسه باغچه‌بان مربوط به دانش‌آموزان دختر است.

۳ یافته‌ها

همان‌طور که قبلاً بیان شد، در شهر یزد یک دبستان مخصوص ناشنوایان و کم‌شنوایان به‌طور مجزا برای دختران و پسران وجود دارد.

2. Gallaudet University

1. Alf Hanson

مرکز شماره ۱: دبستان دخترانه باغچه بان، میدان همافر
این مرکز آموزشی از سال ۱۳۷۲ در مقطع دبستان در حوزه آموزش کودکان ناشنوا فعالیت خود را آغاز کرده است. دبستان دارای نه کلاس در دو طبقه است که اکثر کلاس‌ها را کودکان ناشنوا و کم‌شنوا و چند نفری را کودکان چند معلولیتی تشکیل می‌دهند. این مرکز آموزشی دارای یک کلاس آمادگی (پیش دبستانی) است که به صورت مختلط برای دختران و پسران است. در حال حاضر بخشی از مدرسه به مرکز آموزشی کودکان اوتیسم اضافه شده است که باعث ایجاد

کمبود فضا در مدرسه و حذف اتاق مادر و کودک برای کودکان زیر سه سال شده است؛ این مسئله سبب شده است تا این کودکان نتوانند مانند قدیم با آموزش دادن خانواده‌ها، راحت‌تر با پیرامون خود و افراد جامعه ارتباط برقرار کنند. از مهر سال ۱۳۷۲ این مرکز به آموزش و پرورش واگذار شده است. تعداد ۳۷ دانش‌آموز در این مدرسه تحصیل می‌کنند: ۳۱ دانش‌آموز ناشنوا و ۶ دانش‌آموز چند معلولیتی (ناشنوا و کم‌توان ذهنی). وضعیت معماری مدرسه باتوجه به چک‌لیست محقق ساخته در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. بررسی وضعیت معماری دبستان دخترانه ناشنوایان و کم‌شنوایان (باغچه بان) یزد

وضعیت مرکز آموزشی	مؤلفه‌های هر عامل	ردیف	عوامل مؤثر در معماری فضای آموزشی
مطالعه شده			
بلی	نسبتاً	خیر	
*			دسترسی داشتن یکسان به مدرسه برای افراد ناشنوای یک شهر.
*			بودن مدرسه در کمترین فاصله تا سایر شهرستان‌های اطراف برای ناشنوایان دیگر.
*			وجود داشتن امنیت و ایمنی در محل قرارگیری مدرسه (بودن پیش فضای ورودی در مدرسه).
*			برخوردار بودن ورودی مدرسه از خوانایی لازم.
*			وجود وسعت و عمق دید مناسب در هم‌جواری مدرسه.
*			استفاده از درهای شیشه‌ای و شفاف.
*			به‌کارگیری درهای اتوماتیک برای اتصال ارتباط در ورودی ساختمان.
*			استفاده از جان‌پناه‌های شیشه‌ای یا نرده به جای جان‌پناه‌های مات.
*			به‌کارگیری پنجره‌های رو به بیرون در راهروها.
*			وجود پنجره کوچک روی درهای کلاس‌ها.
*			استفاده از آسانسورهای شیشه‌ای.
*			استفاده از سایبان‌ها و کنترل‌کننده‌های نور برای کاهش خیرگی و چشم‌زدگی.
*			یکنواخت بودن شدت نور در لابی‌ها و ورودی‌ها و محل تردد.
*			تابیده شدن نور کافی بر چهره گوینده و ایجاد نکردن سایه روی صورت.
*			یکنواخت و مناسب بودن نورپردازی مصنوعی.
*			مناسب بودن محل قرارگیری پنجره‌ها و پشت به معلم نبودن آن‌ها.
*			استفاده از رنگ‌های متضاد با رنگ پوست برای رنگ دیوارها به منظور تسهیل جهت‌یابی دیداری و زبان اشاره.
*			به‌کارگیری رنگ‌های تیره (طوسی و خاکستری) برای کف مسیر و پیاده‌روها.
*			ایجاد فیلتر صوتی به کمک پیش‌ورودی و فضای سبز در اطراف ساختمان.
*			استفاده از پنل‌ها یا صفحات جاذب صدا روی دیوارها و سقف.
*			به‌کارگیری مصالح مناسب کاهش انعکاس صدا برای کف.
*			استفاده از موکت در فضاهای داخلی مانند کلاس‌ها.
*			وجود داشتن اتاق کوچک آکوستیک گفتاردرمانی در مدرسه.
*			طراحی فضای آموزشی در جهت کاهش صداهای مزاحم و نوفه.
*			به‌کارگیری شیشه‌های دوجداره در پنجره.
*			استفاده از سیستم‌های پیشرفته میدان صوتی در کلاس‌ها.
*			استفاده از تکنولوژی مادون قرمز در کلاس‌ها.
*			استفاده از تکنولوژی تله‌لوپ.
*			به‌کارگیری رمپ به جای پله در مدرسه.
*			بازشدن درها به سمت داخل فضا یا پیش فضای فرورفته.
*			وجود داشتن مانع مانند تیرک، پله، تابلو و... در مسیر محوطه و فضای مدرسه.
*			استفاده از گوشه‌های شفاف یا منحنی به جای گوشه‌های قائم برای اجتناب از برخورد.
*			عریض بودن راهروها و مسیرها به منظور تسهیل استفاده از زبان اشاره.

تجهیزات و ایمنی آتش نشانی	۳۴	استفاده از آژیرهای دیداری چشمک زن یا لرزشی.	*
	۳۵	استفاده از پوشش شیشه‌های مقاوم در بخاری‌ها.	سیستم گرمایشی شوفاژ
	۳۶	استفاده از تجهیزات اطفای حریق مناسب در مدرسه.	*
	۳۷	وجود داشتن حداقل دو خروجی در دسترس در محیط آموزشی.	*
مواد و مصالح	۳۸	به‌کارگیری کف‌پوش‌های چوبی برای احساس بیشتر صدا.	*
	۳۹	استفاده از آینه در کلاس‌ها و راهروها.	*
تجهیزات و مبلمان و وسایل ثابت	۴۰	استفاده از چیدمان منحنی و نیم‌دایره برای ایجاد حلقه مکالمه در فضای نشستن.	*
	۴۱	استفاده از صندلی چرخان در فضای آموزشی.	*
	۴۲	استفاده از تلفن ویدئویی در مرکز آموزشی.	*
	۴۳	استفاده از زنگ‌های چراغ‌دار.	*
تهویه و گرمایش	۴۴	قراردادن پنجره‌ها روبه‌روی هم به‌منظور تهویه مناسب هوا.	*
	۴۵	استفاده از سیستم گرمایش از کف.	*
	۴۶	برخورداری سرویس‌های بهداشتی از تهویه مناسب.	*
	۴۷	وجود داشتن ارتباط مناسب و معنادار بین فضای داخلی و خارجی در طراحی فضای باز.	*
طراحی فضای باز	۴۸	امکان تشکیل کلاس آموزشی در فضای باز با استفاده از عقب‌نشینی ساختمان و ایجاد فضای باز کوچک.	*
	۴۹	استفاده از مصالح لمس‌شدنی طبیعی مانند چوب یا کف‌فرش‌های سنگی در فضای باز.	*
	۵۰	طراحی فضای نشستن به‌صورت منحنی یا نیم‌دایره برای تعامل و برقراری بهتر در فضای باز.	*
	۵۱	مکان‌یابی مناسب فضای نشستن در جهت محفوظ‌بودن از شدت نور مزاحم.	*

— مرکز شماره ۲: دبستان پسرانه صدریه، بعثت
این مرکز آموزشی در سال ۱۳۵۷ برای کودکان عادی ساخته شده است که در سال ۱۳۷۶ در مقطع دبستان در حوزه آموزش کودکان کم‌شنوا و ناشنوا فعالیت خود را آغاز کرده است. دبستان دارای ده کلاس در دو طبقه است که سه کلاس شامل کودکان چندمعلولیتی است. این مرکز کلاس‌های پیش‌دبستانی ندارد و دانش‌آموزان این مدرسه به مرکز آموزشی باغچه‌بان منتقل می‌شوند و برای پایه اول به این مدرسه مراجعه می‌کنند. تا سال گذشته دانش‌آموزان نواحی مختلف شهر یزد نظیر تفت و بافق و... تحت پوشش این مدرسه قرار داشتند که از امسال به‌دلیل حذف خوابگاه کودکان مجبور به استفاده از سرویس و رفت و آمد روزانه به این مدرسه هستند. تعداد ۳۴ دانش‌آموز در این مدرسه تحصیل می‌کنند: ۳۰ دانش‌آموز ناشنوا و ۴ دانش‌آموز چندمعلولیتی (ناشنوا و کم‌توان ذهنی). وضعیت معماری مدرسه باتوجه به چک‌لیست محقق‌ساخته در جدول ۲ بیان شده است.

جدول ۲. بررسی وضعیت معماری دبستان پسرانه ناشنوایان و کم‌شنوایان (صدریه) یزد

عوامل مؤثر در معماری فضای آموزشی	ردیف	مؤلفه‌های هر عامل	وضعیت مرکز آموزشی مطالعه‌شده
بلی	نسبتاً	خیر	
مکان‌یابی مدرسه	۱	دسترسی داشتن یکسان به مدرسه برای افراد ناشنوی یک‌شهر.	*
	۲	بودن مدرسه در کمترین فاصله تا سایر شهرستان‌های اطراف برای ناشنوایان دیگر.	*
	۳	وجود داشتن امنیت و ایمنی در محل قرارگیری مدرسه (بودن پیش‌فضای ورودی در مدرسه).	*
	۴	برخورداری ورودی مدرسه از خوانایی لازم.	*
	۵	وجود وسعت و عمق دید مناسب در هم‌جواری مدرسه.	*
اتصال دیداری/شفافیت	۶	استفاده از درهای شیشه‌ای و شفاف.	*
	۷	به‌کارگیری درهای اتوماتیک به‌منظور اتصال ارتباط در ورودی ساختمان.	*
	۸	استفاده از جان‌پناه‌های شیشه‌ای یا نرده به‌جای جان‌پناه‌های مات.	*
	۹	به‌کارگیری پنجره‌های رو به بیرون در راهروها.	*
	۱۰	وجود پنجره کوچک روی درهای کلاس‌ها.	درهای کلاس‌ها شیشه‌ای هستند
	۱۱	استفاده از آسانسورهای شیشه‌ای.	*
نور	۱۲	استفاده از سایبان‌ها و کنترل‌کننده‌های نور برای کاهش خیرگی و چشم‌زدگی.	*
	۱۳	یکنواخت‌بودن شدت نور در لابی‌ها و ورودی‌ها و محل تردد.	*

۱۴	تابیده شدن نور کافی بر چهره گوینده و ایجاد نکردن سایه روی صورت.	*
۱۵	یکنواخت و مناسب بودن نورپردازی مصنوعی.	*
۱۶	مناسب بودن محل قرارگیری پنجره ها و پشت به معلم نبودن آن ها.	*
۱۷	استفاده از رنگ های متضاد با رنگ پوست برای رنگ دیوارها به منظور تسهیل جهت یابی دیداری و زبان اشاره.	*
۱۸	به کارگیری رنگ های تیره (طوسی و خاکستری) برای کف مسیر و پیاده روها.	*
۱۹	ایجاد فیلتر صوتی به کمک پیش ورودی و فضای سبز در اطراف ساختمان.	*
۲۰	استفاده از پنل ها یا صفحات جاذب صدا روی دیوارها و سقف.	*
۲۱	به کارگیری مصالح مناسب کاهش انعکاس صدا برای کف.	*
۲۲	استفاده از موکت در فضاهای داخلی مانند کلاس ها.	*
۲۳	وجود داشتن اتاق کوچک آکوستیک گفتار درمانی در مدرسه.	*
۲۴	طراحی فضای آموزشی در جهت کاهش صداهای مزاحم و نوفه.	*
۲۵	به کارگیری شیشه های دوجداره در پنجره.	*
۲۶	استفاده از سیستم های پیشرفته میدان صوتی در کلاس ها.	*
۲۷	استفاده از تکنولوژی مادون قرمز در کلاس ها.	*
۲۸	استفاده از سایر تکنولوژی ها: تله لوپ/برد هوشمند.	*
۲۹	به کارگیری رمپ به جای پله در مدرسه.	*
۳۰	باز شدن درها به سمت داخل فضا یا پیش فضای فرورفته.	*
۳۱	وجود داشتن مانع مانند تیرک، پله، تابلو و... در مسیر محوطه و فضای مدرسه.	*
۳۲	استفاده از گوشه های شفاف یا منحنی به جای گوشه های قائم برای اجتناب از برخورد.	*
۳۳	عریض بودن راهروها و مسیرها به منظور تسهیل استفاده از زبان اشاره.	*
۳۴	استفاده از آذیرهای دیداری چشمک زن یا لرزشی.	*
۳۵	استفاده از پوشش شیشه های مقاوم در بخاری ها.	سیستم گرمایشی شوفاژ
۳۶	استفاده از تجهیزات اطفای حریق مناسب در مدرسه.	*
۳۷	وجود داشتن حداقل دو خروجی در دسترس در محیط آموزشی.	*
۳۸	به کارگیری کف پوش های چوبی برای احساس بیشتر صدا.	*
۳۹	استفاده از آینه در کلاس ها و راهروها.	*
۴۰	استفاده از چیدمان منحنی و نیم دایره برای ایجاد حلقه مکالمه در فضای نشستن.	*
۴۱	استفاده از صندلی چرخان در فضای آموزشی.	*
۴۲	استفاده از تلفن ویدئویی در مرکز آموزشی.	*
۴۳	استفاده از زنگ های چراغ دار.	*
۴۴	قرار داشتن پنجره ها روبه روی هم به منظور تهویه مناسب هوا.	*
۴۵	استفاده از سیستم گرمایش از کف.	*
۴۶	برخورداری سرویس های بهداشتی از تهویه مناسب.	*
۴۷	وجود داشتن ارتباط مناسب و معنادار بین فضای داخلی و خارجی در طراحی فضای باز.	*
۴۸	امکان تشکیل کلاس آموزشی در فضای باز با استفاده از عقب نشینی ساختمان و ایجاد فضای باز کوچک.	*
۴۹	استفاده از مصالح لمس شدنی طبیعی مانند چوب یا کف فرش های سنگی در فضای باز.	*
۵۰	طراحی فضای نشستن به صورت منحنی یا نیم دایره به منظور تعامل و برقراری بهتر در فضای باز.	*
۵۱	مکان یابی مناسب فضای نشستن در جهت محفوظ بودن از شدت نور مزاحم.	*

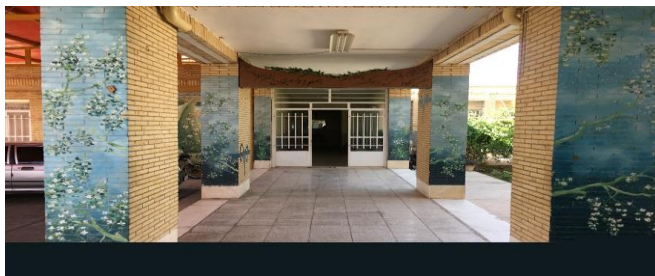
۴ بحث

شهر یزد با استانداردهای حاصل از مطالعات در سایر کشورها است و به صورت چک لیست در آمده است، به صورت زیر است.
در خصوص عامل مکان یابی و موقعیت مکانی مدرسه، هر دو مدرسه

تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده در این مطالعه که در واقع مقایسه وضعیت معماری فضاهای معماری دبستان های ناشنویان و کم شنوایان

انتخاب معیارهایی بستگی دارد که مکان مدرسه از نظر الزامات فنی باید دارا باشد (۸). این مؤلفه‌ها در ترکیب با برنامه آموزشی و تحصیلی منجر به مجموعه‌ای از استانداردها می‌شود که به وسیله آن می‌توان موقعیت و ویژگی‌های یک محل را بررسی کرد (۹). طبق مطالعات انجام شده توسط دانشگاه گالدوت (۱۰) و قوانین مربوط به معلولیت‌ها (۱۱).

باتوجه به ادراک فضایی خاص ناشنوایان، نباید در هم‌جواری بستر طرح، عوامل کم‌کننده وسعت و عمق دید نامناسب وجود داشته باشد. ساختمان‌های بسیار بلند و دیوارهای بلند و پل‌های روگذر ماشین‌رو که سطح ارتفاع آن‌ها از ارتفاع بستر بالاتر می‌رود، از جمله این عوامل هستند. مرکز آموزشی ناشنوایان باید در مکانی قرار بگیرد که به کودکان ناشنوای شهرهای اطراف نیز سرویس دهد و برای افراد ناشنوای یک‌شهر دسترسی یکسان داشته باشد. همچنین مکان‌یابی مدارس افراد ناشنوایان باید به گونه‌ای باشد که امنیت فردی و اجتماعی آن‌ها را فراهم کند (۱۲) و همان‌طور که قبلاً بیان شد دو مدرسه مذکور این شرایط را نداشته‌اند.

تصاویر ۱ و ۲. ورودی مدرسه دخترانه باغچه‌بان

در مدرسه صدریه به‌جای استفاده از روزنه کوچک در داخل درب، به‌طور کامل از درهای شیشه‌ای استفاده شده است. طبق مطالب مطرح شده توسط باتود و آشا شامل استفاده از درهای شیشه‌ای و شفاف و استفاده از جان‌پناه شیشه‌ای و درهای اتوماتیک (۷)، باید گفت در این زمینه نیز این نکات به‌صورت کامل رعایت نشده است.

در هر دو مدرسه صدریه و باغچه‌بان از رمپ استفاده نشده است؛ اما ورودی مجموعه خوانایی لازم را دارد. درخصوص عامل اتصال دیداری/شفافیت، مشاهدات نشان داد که هیچ‌کدام از دو مدرسه دارای درب اتوماتیک و آسانسور نیستند؛ اما در هر دو مدرسه جان‌پناه‌های نرده‌ای شفاف به‌کار رفته است. برای درب‌های ورودی کلاس‌ها نیز تنها

تصویر ۳. دبستان صدریه. راهروهای رو به حیاط. استفاده از درهای شیشه‌ای زیاد در مدرسه باغچه‌بان، از پرده‌های مناسب و گاهی دو لایه استفاده شده است؛ اما به هر جهت میز معلم در بعضی کلاس‌ها پشت به نور بود. در مدرسه صدریه تمامی کلاس‌ها از شدت نور یکسان و یکنواختی برخوردار بودند و در هیچ‌کدام از کلاس‌ها میز معلم پشت به نور نبود. در توضیح این عامل باید گفت باتوجه به اینکه ناشنوایان و کم‌شنوایان

تصویر ۴. استفاده از جان‌پناه شفاف در دبستان باغچه‌بان عامل دیگر بررسی شده در این پژوهش عامل نور بود. نتایج مشاهدات پژوهشگران نشان داد که هر دو مدرسه با استفاده از سایبان و پرده دارای شدت نور مناسب بودند. شدت نور در لابی‌ها و ورودی‌ها نسبتاً یکسان بود، اما بعضی فضاها نور کمی داشتند. در کلاس‌ها نور کافی به چهره گوینده تابیده می‌شد و در بعضی از کلاس‌های با شدت نور

با زبان اشاره مبادرت به برقراری ارتباط با یکدیگر می‌نمایند، کیفیت مطلوب نورپردازی محیط اهمیت دوچندان پیدا می‌کند. نورپردازی فضاهای داخلی برای مفهوم بودن زبان اشاره و جهت‌یابی حائز اهمیت است. خیرگی و خستگی چشم که از وضعیت نامطلوب نورپردازی مانند ایجاد سایه، نور پس‌زمینه، شدت نور و... به وجود می‌آید، باعث نبود تمرکز و خستگی جسمانی می‌شود. از آنجاکه ناشنوایان اغلب هنگام اشاره‌گری در حال راه رفتن هستند، بسیار مهم است که در فضاهای داخلی و بیرونی به خصوص لابی‌ها و ورودی‌هایی که رفت و آمد در آنجا انجام می‌شود، شدت نور ثابت و یکنواخت باشد و از تقابل نور و سایه برای مشخص ساختن لبه‌ها و خطرات احتمالی استفاده شود و مسیری بدون مانع برای این افراد فراهم شود (۹). ناشنوایان و کم‌شنوایان باید هنگام برقراری ارتباط چهره طرف مقابل را به وضوح ببینند؛ بنابراین در نورپردازی داخلی باید دقت شود که نور به چهره فرد مقابل بتابد، نه از پشت سر او؛ همچنین از ایجاد سایه روی صورت سخن‌گو پرهیز شود تا برقراری ارتباط دچار اختلال نشود (۹). پنجره‌ها نیز به نحوی تعبیه شوند که نوری پراکنده و یکنواخت ایجاد کنند و از نور متمرکز و خیره‌کننده تا حد امکان پرهیز شود و در صورت لزوم در جهت جنوبی یا غربی از پرده یا سایبان برای کاهش شدت نور استفاده شود (۱۰، ۱۱)؛ بنابراین توجه به این عامل در طراحی معماری دو مدرسه تا حد زیادی رعایت شده است.

در رابطه با عامل رنگ در کلاس‌های هر دو مدرسه رنگ‌های ملایم استفاده شده بود که به جهت متضاد نبودن با رنگ پوست، رنگ مناسبی برای فضای آموزشی ناشنوایان محسوب نمی‌شود؛ اما درخصوص پوشش کف در مدرسه صدیه رنگ‌های طوسی و خاکستری به کار رفته است و مدرسه باغچه‌بان از سرامیک‌های قهوه‌ای طرح چوب برای کف استفاده کرده است. طبق معیارهای گالودت به منظور تسهیل برقراری ارتباط با مخاطب و برجسته کردن زبان اشاره از رنگ استفاده می‌شود (۱۰). استفاده از رنگ مناسب باید با مطالعه و دقت لازم در این زمینه صورت گیرد. ترکیبات رنگی مختلف که تقابل لازم میان اشاره‌گر و پس‌زمینه ایجاد نمی‌کند، ممکن است موجب خوانش سخت یا ناخوانایی علائم و اشاره‌ها شود. استفاده از رنگ‌های مکمل مانند آبی و نارنجی می‌تواند در این زمینه مناسب باشد (۱۲)؛ بنابراین طبق استانداردهای بیان‌شده، دو مدرسه از این جهت وضعیت مطلوبی نداشتند.

درخصوص عامل آکوستیک، هر دو مدرسه دارای وضعیت نامناسبی بودند. در هیچ‌کدام از مدارس از پنل‌ها یا صفحات جاذب صدا یا کفپوش‌های مناسب استفاده نشده است و پنجره‌ها فاقد شیشه‌های دوجداره بودند. در مدرسه صدیه به دلیل وجود راهرو جلوی کلاس‌ها تا حد زیادی صداهای مزاحم کاهش یافته است؛ در صورتی که طبق معیارهای بیان‌شده در طراحی داخلی مدارس ویژه ناشنوایان انعکاس ایجاد شده امواج صوتی ناشی از برخورد با سطوح سخت ساختمان، می‌تواند باعث نبود تمرکز و حواس پرتی شود؛ بنابراین طراحی فضا و ابزار و تجهیزات به کار رفته در فضای آموزشی برای استفاده افراد ناشنوا یا کم‌شنوا باید به گونه‌ای باشد که پژواک و سایر منابع صوتی مزاحم و پس‌زمینه را کاهش دهد (۱۳)؛ از جمله عوامل مؤثر در کاهش صدا

استفاده از صفحات یا پنل‌های جاذب صدا و کاشی‌های سقفی و کفپوش‌ها است. طبق استانداردهای ارائه شده توسط باتود و آشا، باید در دبستان‌ها از اتاق‌های کوچک آکوستیکی با ظرفیت جاده‌ای ۸ تا ۴ نفر، به عنوان ضمیمه کلاس استفاده کرد. این اتاق‌ها به منظور فراهم آوردن نظارت کامل معلم دارای پنجره‌ای بزرگ و شفاف هستند و به طور کاملاً مناسبی دارای عایق‌بندی صوتی‌اند تا خللی در آرامش کلاس مجاور و دانش‌آموزان دیگر ایجاد نشود؛ همچنین دانش‌آموزان بدون مزاحمت با یکدیگر به گفت‌وگو بپردازند (۷). از این نظر نیز دو مدرسه در موقعیت مطلوبی قرار نداشتند.

از نظر عامل تکنولوژی‌های فردی و کلاسی مشاهدات نشان داد، هیچ‌کدام مجهز به سیستم پیشرفته میدان صوتی در کلاس‌ها و نیز تکنولوژی مادون قرمز نیستند. تنها مدرسه باغچه‌بان در قدیم مجهز به سیستم تله‌لوپ بود که توسط یک میکروفون به معلم وصل می‌شد و پیام صوتی معلم به طور مستقیم به سمعک دانش‌آموزان می‌رسید و سر و صدای اضافی حذف می‌شد. در حال حاضر به علت خرابی دستگاه مذکور استفاده از این تکنولوژی ممکن نیست. همچنین تمام کلاس‌های مدرسه صدیه مجهز به برد هوشمند هستند که کتاب‌ها به صورت کاملاً دیداری برای دانش‌آموزان مشاهده‌شدنی است. تکنولوژی مادون قرمز یک فرستنده رادیویی و یک میکروفون دارد که به لباس معلم متصل می‌شود و دارای یک واحد کوچک و حمل‌شدنی برای کودک است. این واحد حمل‌شدنی شامل یک گیرنده FM و آمپلی‌فایر و بلندگو است و به گونه‌ای طراحی شده است که کودک بتواند در محوطه مدرسه با آن به راحتی حرکت کند و جابه‌جا شود و بتواند آن را روی میز کنار خود بگذارد. سیستم میدان صوتی تمام کلاسی نیز صدایی توزیع شده در سراسر کلاس می‌دهد، از ارتباط وایرلس میان میکروفون و آمپلی‌فایر بهره می‌برد، روی فرکانس‌های مادون قرمز یا فرکانس‌های رادیویی VHF و UHF کار می‌کند و برای کودکان با شنوایی خفیف یا موقت بسیار مفید است (۱۳). تکنولوژی مادون قرمز نیز دارای مزایایی است: از نظر فیزیکی به فضاهای محصور و بسته محدود می‌شود و امکان به اشتراک‌گذاری تجهیزات میان چند اتاق را دارد (۱۲) که همان‌طور که بیان شد، هیچ‌کدام از مدارس به این سیستم مجهز نبودند.

در رابطه با عامل ایمنی فضاهای داخلی و محوطه و راهروها، تحقیقات میدانی نشان‌دهنده آن بود که در مسیر محوطه و فضای مدرسه صدیه تیرک یا مانع در راهروها و مسیر کلاس‌ها وجود ندارد؛ اما در مدرسه باغچه‌بان کف محوطه حیاط مدرسه موانعی از بولت‌های قدیمی است که با وجود پوشاندن آن‌ها با موکت، برای دانش‌آموزان در حال مکالمه باهم خطر جدی محسوب می‌شود. همچنین در مدرسه باغچه‌بان موانع ایجاد شده توسط کمد‌ها و مبلمان در مسیر راهروها و کلاس‌ها به چشم می‌خورد. هیچ‌کدام از دو مدرسه دارای رمپ نیست. هر دو مدرسه دو طبقه است که در طبقه دوم مدرسه صدیه کلاس‌های پایه هفتم، هشتم، نهم و آزمایشگاه است و در طبقه دوم مدرسه باغچه‌بان آزمایشگاه و کتابخانه و کارگاه قرار دارد. پله‌های ارتباطی هیچ‌کدام از فضاهای حیاط لازم نیست. در مدرسه باغچه‌بان وجود اختلاف سطح مکرر در حیاط مدرسه، مسئله نذیده‌انگاشتن ایمنی را دوچندان می‌کند. این وضعیت در حالی است که طبق استانداردهای بیان‌شده برای این‌گونه

مدارس در این خصوص باید مسیرها فاقد هرگونه مبللمان شهری مانند تابلوها و تیرک یا سایر موانعی باشند که خطر گیرکردن پای افراد به آن‌ها وجود دارد. استفاده از رَمپ به جای پله می‌تواند باعث کاهش خطرات احتمالی شود. درها باید به سمت داخل اتاق یا پیش‌فضاها فرورفته باز شود و به صورت مستقیم به درون راهروها باز نشود (۱۴). سطوح منحنی و خمیده و پنجره‌های داخلی و نرم‌ترکردن گوشه‌ها موجب دید بهتر و در نتیجه اجتناب از برخورد می‌شوند (۱۵) که از این نظر نیز همان‌طور که بیان شد، دو مدرسه دارای وضعیت مطلوبی نبودند.

درباره ایمنی مربوط به آتش‌نشانی مشاهدات نشان داد، عرض کم راهروها در مدرسه صدریه مانع از برقراری ارتباط راحت دانش‌آموزان با زبان اشاره می‌شود. هر دو مدرسه فاقد آژیر مجهز به چراغ چشمک‌زن هستند و تنها دارای کیسول‌های اطفای حریق در مدارس هستند. مدرسه صدریه از طبقه همکف دارای یک خروجی و از طبقه دوم دارای دو خروجی است که هیچ‌کدام از مسیرها به لحاظ عرض راهرو و طول مسیر دسترسی در وضعیت مطلوبی قرار ندارند. براساس استانداردهای عنوان شده در دانشگاه گالدوت، آژیرهای مراکز آموزشی مبتلایان به اختلالات شنوایی باید دیداری و مجهز به چراغ‌های چشمک‌زن یا آژیرهای لرزشی باشد (۱۰). تیمبال نیز عنوان می‌کند حداقل دو خروجی در دسترس یا دو خروجی افقی برای تمام نواحی در دسترس در ساختمان در نظر گرفته شود. همچنین تمام بخاری‌های دیواری روباز با درهای شیشه‌ای مقاوم پوشیده شود (۱۲) که در این زمینه نیز هیچ‌یک از این نکات در مدارس رعایت نشده است.

به لحاظ عامل به کارگیری مواد و مصالح و همچنین تجهیزات در هیچ‌کدام از مدارس از کفپوش‌های چوبی استفاده نشده است؛ درحالی‌که در طراحی مربوط به ناشنوایان چوب ماده مناسبی برای انتقال لرزش محسوب می‌شود. در این زمینه سینگلتون و همکارانش استفاده از کفپوش‌های چوبی را برای احساس بیشتر صدا و حرکت در فضای آموزشی توصیه می‌کنند (۹) که این موضوع نیز در هیچ‌یک از دو مدرسه لحاظ نشده است.

در رابطه با تجهیزات داخلی مشاهدات نشان داد، تنها در کلاس‌های مدرسه صدریه از آینه استفاده شده است و در راهروی هر دو مدرسه آینه نصب شده است. هر دو مدرسه فاقد صندلی چرخدار و تلفن ویدئویی هستند و هر دو دارای زنگ‌های چراغ‌دار هستند. سرویس‌های بهداشتی مدرسه صدریه مجهز به چشم الکترونیک است. از جمله تجهیزات و امکاناتی که در مراکز آموزشی ناشنوایان توسط مرکز گالدوت توصیه می‌شود، صندلی‌های چرخان و تلفن‌های ویدئویی مختص ناشنوایان و آسانسورهای شیشه‌ای است. همچنین زنگ‌ها باید دارای چراغ و دیداری باشد (۱۲). جیل و لو نیز توصیه می‌کنند که در فضای باز و محوطه، نیمکت‌های عمومی و نشیمن مدرسه باید امکان ایجاد حلقه مکالمه و داشتن خط دید باز را برای ناشنوایان فراهم آورد (به نقل از ۱۶) که هیچ‌یک از این نکات در این دو مدرسه رعایت نشده است.

درخصوص عامل تهویه و گرمایش در هیچ‌کدام از مدارس از سیستم گرمایش از کف استفاده نشده است و سیستم گرمایشی هر دو مدرسه

شوافاژ است. تهویه سرویس‌های بهداشتی در حالت مطلوبی قرار دارد. تنها در چهار کلاس مدرسه باغچه‌بان به منظور تهویه بهتر پنجره‌ها روبه‌روی هم قرار دارند. طبق پیشنهادهای ارائه شده توسط برانسکوک و معیارهای بیان شده در دانشگاه گالدوت، از آنجاکه برای معلولان هر عامل مزاحمی می‌تواند نقش بیشتری در حواس‌پرتهی و برهم‌زدن تمرکز دانش‌آموزان داشته باشد، توجه به تهویه نوع سیستم گرمایش ضروری و دارای اهمیت زیادی است. برای تهویه هرچه بهتر و مناسب‌تر بهتر است، پنجره‌ها روبه‌روی هم باشند تا جریان هوا به راحتی برقرار شود و برای گرمایش نیز از سیستم گرمایش از کف استفاده شود (۱۳).

در نهایت باید گفت در طراحی فضای باز نیز در هر دو مدرسه وضعیت چندان مطلوبی وجود نداشت. در مدرسه صدریه، فضایی تعریف شده و مشخص با چیدمانی مناسب برای برقراری با زبان اشاره دانش‌آموزان تعبیه شده است؛ اما مدرسه فاقد فضای سبز کافی با طراحی مناسب است. در مدرسه باغچه‌بان نیز طراحی خاصی برای نشستن دوره‌م دانش‌آموزان وجود ندارد؛ اما قسمت‌هایی از مدرسه پتانسیل تبدیل شدن به مکانی مناسب برای تشکیل کلاس‌های آموزشی در حیاط مدرسه را دارد. طراحی فضاهای باز امکان ایجاد روابط معنادار را میان فضاهای خارجی و داخلی فراهم می‌آورد و می‌تواند نقش بسزایی در افزایش میزان یادگیری دانش‌آموزان کم‌شنوا و ناشنوا داشته باشد. حیاط‌های مدرسه می‌تواند فضایی برای بازی، معاشرت، یادگیری و کاوشگری میان کودکان باشد (۱۴). استفاده از حیاط‌های مرکزی و ترکیب محوطه و فضای باز با کلاس‌های آموزشی می‌تواند بسیار مفید باشد. فضاهای باز کوچکی که با عقب‌رفتگی ساختمان ایجاد می‌شود، مکان مناسبی برای کلاس‌های آموزشی کوچک در فضای باز است. این فضاها باید به شکلی در نظر گرفته شود که با رنگ و مصالح مختلف به راحتی قابل تشخیص و شناسایی باشد. استفاده از مصالح طبیعی مانند چوب و کف‌فرش‌های سنگی و فلزکاری برای ایجاد تنوع، گزینه مناسبی بدین منظور است (۱۵).

شایان ذکر است که پژوهش‌هایی در دیگر شهرهای ایران انجام شده است و نتایج پژوهش آن‌ها نیز با این پژوهش همسوست. نتایج پژوهش قاسمی سیچانی و قاسمی سیچانی در شهر اصفهان نشان داد که سه مدرسه مخصوص ناشنوایان و کم‌شنوایان در این شهر مطابق استانداردهای جهانی ساخته نشده است (۱۷)؛ بنابراین لازم است برنامه‌ریزی‌هایی به منظور بهبود وضعیت معماری مدارس مخصوص کودکان با نیازهای ویژه در سراسر ایران انجام شود.

۵ نتیجه‌گیری

باتوجه به یافته‌های پژوهش حاضر و تناسب‌نداشتن مدرسه‌های مخصوص کودکان دارای آسیب شنوایی با نیازهای این دانش‌آموزان و نادیده‌گرفتن استانداردهای جهانی در طراحی مدارس مذکور، توجه به نکات بیان شده به متخصصان در این زمینه توصیه می‌شود.

۶ تشکر و قدردانی

از مسئولان محترم دبستان دخترانه باغچه‌بان و دبستان پسرانه صدریه که در انجام این پژوهش همکاری‌های لازم را با ما داشتند، سپاس‌گزاری می‌کنیم.

تأییدیه اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان
کاربرد ندارد.

رضایت برای انتشار

این امر غیر قابل اجرا است.

تزاحم منافع

این مقاله مستخرج از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته معماری

نویسنده اول مقاله با عنوان «ارائه راهنمای طراحی مراکز آموزشی کودکان دارای افت شنوایی با تأکید بر نقش کالبد در بهبود عملکرد آموزشی» است. نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ‌گونه تضاد منافع ندارند.

منابع مالی

برای انجام این پژوهش هیچ‌گونه حمایت مالی از سازمان یا نهاد خاصی دریافت نشده است

References

1. Blumenthal JA, Madden DJ. Effects of aerobic exercise training, age, and physical fitness on memory-search performance. *Psychol Aging*. 1988;3(3):280–5. doi: [10.1037//0882-7974.3.3.280](https://doi.org/10.1037//0882-7974.3.3.280)
2. Yoshinaga-Itano C, Sedey AL, Coulter DK, Mehl AL. Language of early- and later-identified children with hearing loss. *Pediatrics*. 1998;102(5):1161–71. doi: [10.1542/peds.102.5.1161](https://doi.org/10.1542/peds.102.5.1161)
3. Peterson CC, Wellman HM, Slaughter V. The mind behind the message: advancing theory-of-mind scales for typically developing children, and those with deafness, autism, or Asperger syndrome. *Child Dev*. 2012;83(2):469–85. doi: [10.1111/j.1467-8624.2011.01728.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2011.01728.x)
4. Rajendran V, Roy FG. An overview of motor skill performance and balance in hearing impaired children. *Ital J Pediatr*. 2011;37:33. doi: [10.1186/1824-7288-37-33](https://doi.org/10.1186/1824-7288-37-33)
5. Beer J, Pisoni DB, Kronenberger WG, Geers AE. New research findings: executive functions of adolescents who use cochlear implants. *ASHA Lead*. 2010;15(15):12–5.
6. Cattani A, Clibbens J, Perfect TJ. Visual memory for shapes in deaf signers and nonsigners and in hearing signers and nonsigners: atypical lateralization and enhancement. *Neuropsychology*. 2007;21(1):114–21. doi: [10.1037/0894-4105.21.1.114](https://doi.org/10.1037/0894-4105.21.1.114)
7. Specht T. Deaf sight: a new sound in architecture: architecture for the deaf. 2013; Available from: <https://library.ndsu.edu/ir/handle/10365/22845>
8. Ferndale D, Watson B, Munro L. Creating deaf-friendly spaces for research: Innovating online qualitative enquiries. *Qualitative Research in Psychology*. 2015;12(3):246–57. doi: [10.1080/14780887.2015.1008902](https://doi.org/10.1080/14780887.2015.1008902)
9. Singleton JL, Martin AJ, Morgan G. ethics, deaf-friendly research, and good practice when studying sign languages. In: *Research methods in sign language studies*. John Wiley & Sons, Ltd; 2015. pp: 5–20. doi: [10.1002/9781118346013.ch1](https://doi.org/10.1002/9781118346013.ch1)
10. Gallaudet EM, Fischer LJ, De Lorenzo DL. History of the college for the deaf, 1857-1907. Washington, D. C.: Gallaudet University Press; 1983.
11. Guthmann D, Sandberg K, Dickinson J. Psychotherapy with deaf clients from diverse groups. Washington, D. C.: Gallaudet University Press; 1999, p. 349.
12. Tsymbal K. Deaf space and the visual world - buildings that speak: an elementary school for the deaf [Thesis for M.SC in Architecture]. [Maryland, USA]: Faculty of the Graduate School, University of Maryland; 2010.
13. Pelegrín-García D. Comment on "Increase in voice level and speaker comfort in lecture rooms. *J Acoust Soc Am*. 2011;129(3):1161-4. doi: [10.1121/1.3543940](https://doi.org/10.1121/1.3543940)
14. Worrell RAT. Architectural communication accessibility for the deaf and hard-of-hearing in office buildings [Thesis for M.Sc in Architecture]. [Washington, USA]: School of Architecture and Planning, The Catholic University of America; 2011.
15. O'Connell K. Designing a city for the deaf, May 27 CityLab; 2012. Available from <http://www.citylab.com/design/2012/03/desiging-city-deaf/1600>
16. Edwards C, Harold G. Deaf dpace and the principles of universal design. *Disability and Rehabilitation*. 2014;36(16):1350-9.
17. Ghasemi Sichani M, Ghasemi Sichani S. Analyzing the architectural situation of deaf & hard of hearing educational centers (Case study: three deaf & hard of hearing primary schools in Isfahan). *Middle Eastern Journal of Disability Studies*. 2018;8:2. [Persian] <https://jdisabilstud.ir/article-1-917-en.pdf>